

leeuw zelf getwijfeld wordt aan de zuiverheid van aanstelling: "Dertien leden uit de in het decreet genoemde invalshoeken op deskundige basis en met voldoende abstractievermogen recruterend is een niet eenvoudige taakstelling. Als dit nog op de weegschaal van het Cultuurpact moet, dan kan dit precair worden" (Eindverslag RAT, blz. 21). Anders gezegd: vindt maar eens dertien theaterdeskundigen die bovendien een partijkaart op zak hebben — een begrijpelijk probleem.

3. De RVK heeft weinig te verbergen voor de gemeenschap: de jaarlijkse plenaire vergadering is openbaar, net zoals de vergaderingen van de Afdelingen waar de adviezen uiteindelijk hun beslag krijgen. In theorie zijn ook Werkgroep- en Commissievergaderingen voor iedereen toegankelijk, maar daar is in de praktijk nooit publiek bij aanwezig. Alleen de gerichte evaluatie van gezelschappen wordt met gesloten deuren behandeld. Verder: alle adviezen aan de minister zijn openbaar en de belangrijkste ervan worden integraal gepubliceerd (samen met de volledige adviezenlijst, in 1987 voor de ganse RVK: 1.380!) in het tweemaandelijks Informatiebulletin van de RVK. De notulen van haast alle vergaderingen zijn opvraagbaar. De leden van de diverse advies-geledingen hebben alleen in perioden van rechtstreekse subsidiebehandeling een zwijgplicht.

Bij de RAT ligt dat anders: er is niets openbaar. Noch de vergaderingen, noch de adviezen, laat staan de notulen. De leden hebben allen een zwijgplicht. Het hierboven geciteerde Eindverslag licht voor het eerst de sluijer van vier jaar beleidspraktijk (de 'lekken' terzijde gelaten). In dat — overigens toe te juichen — verslag lezen we onder 'Openbaarheid versus geslotenheid' het eufemisme dat er "in de praktijk een vrij gesloten werking was" (blz. 22). Maar verder ook dat "de RAT de behoefte voelt om een communicatie op gang te trekken over bepaalde afgewikkelde beleids-opties en/of adviezen, zodat de theaterwereld terzake kan reflecteren". Het is verheugend dat de RAT zelf die bedenking oppert, maar het geeft geen antwoord op de vraag waarom dat niet meteen in de praktijk gereali-

seerd werd. Als men zich dan toch altijd achter het decreet verschuilt: dit legt de RAT een duidelijke adviesfunctie op t.a.v. de minister, maar het bepaalt nergens dat er geen openbaarheid in het adviseringswerk mag zijn!

Wat te doen?

Terug naar het uitgangspunt. Een adviesraad *kan* een wapen zijn ten gunste van de kunstenaar en gericht *tegen* de politieke bemoeizucht. Zonder dieper in te gaan op de Nederlandse beleidspraktijk vallen uit het Nederlandse model toch enkele aanwijzingen te distilleren:

1. het is evident dat in de samenstelling van de RAT (of enig ander kunsten-adviesorgaan) de politieke horigheid volstrekt moet geweerd worden ten gunste van deskundigheid;

2. de beleidsadviserende werkzaamheden moeten de grootst mogelijke openbaarheid nastreven;

3. een en ander kan alleen wanneer de adviesorganen zelfstandig kunnen opereren, wanneer haar werkingsprincipes en dynamiek niet vanuit de politiek, maar vanuit de kunsten zelf geformuleerd worden.

Naar de Vlaamse situatie toe zijn we daar nog mijlenver van verwijderd. De politieke alliantie in de nieuw geïnstalleerde RAT maakt dit jammerlijk duidelijk: vanuit de CVP werden vijf leden aangebracht (P. Thomas, R. Verreth, K. Janssens, J. Decaluwe, J. Verhaeren), vanuit de SP vier (W. Tillemans, R. Van Vlaenderen, H. Uytterlinden, C. Opdebeeck), vanuit de PVV drie (H. Meert, C. Lomme, B. Verhoye) en vanuit de VU één (B. Van der Plaetse). Het strekt de ontslagnemende RAT tot eer dat hij in zijn Advies nr. 30 (4-6-86) vraagtekens geplaatst heeft bij de zware hypothese die het Cultuurpact op de samenstelling van de RAT legt: "Er dient nader overleg gepleegd over de manier waarop de Raad wordt samengesteld en op basis waarvan de Raad zijn legitimiteit moet halen" (aldus wordt het betreffende advies samengevat op blz. 27 van het Eindverslag). Maar nogmaals: te laat! De vorige RAT, en niemand anders, verkeerde in de objectief gunstige positie om de daad bij het woord te voegen en om deze fundamentele discussies open te

trekken tot een publiek gevoerd debat. Zijn Eindverslag kan, helaas!, niet anders als vijgen na Pasen beschouwd worden. Wat, terugschuivend in de tijd, natuurlijk niet verwonderlijk is: de vorige RAT was, evenzeer als de nieuw geïnstalleerde, zelf de emanatie van een *politieke* consensus, totaal ontkoppeld aan een gefundeerde beleidsvisie inzake de kunsten...

Deze diabolische vicieuze cirkel stemt droevig, maakt wanhopig. Op een of andere wijze moet die toch doorbroken kunnen worden. We kunnen hopen op een lucide minister van cultuur die het wettelijk kader en de werkingsprincipes bijstelt. We kunnen hopen dat leden van de huidige RAT kordater zijn dan hun voorgangers en zich offensief opstellen vanuit een integere bekommernis om de kunsten. Ik vrees dat die hoop ijdel zal zijn. De autonomie van de kunstenaar weegt niet zwaar door in het politieke bedrijf. Dat recht zal moeten bevochten worden, dat terrein moet veroverd worden op de politiek. Het klinkt vele kunstenaars ongetwijfeld treurig in de oren, maar het heft zal in eigen handen moeten genomen worden. De beste kansen op succes liggen in de collectieve opstelling, in het — over alle artistieke disputen heen — vinden van een consensus over de wijze waarop de eigen artistieke activiteit op beleidsniveau moet behandeld worden. Het komt erop aan zelfstandig de modaliteiten van de besluitvorming te bepalen, aangepast aan de specificiteit van de artistieke creatie. Vanuit een eenheid rond de centrale principes kan de georganiseerde theatersector streven naar de oprichting van een Autonome Raad voor het Theater (de ART, dat klinkt alvast beter dan RAT). Die autonome raad kan via permanente confrontatie met het theaterveld zijn wijze van functioneren bijschaven, verfijnen, op punt stellen. Pas dan bestaat de kans dat de globale kunstensector zich volwaardig verdedigd weet door een adviescollege. Pas dan wordt een adviesraad het broodnodige scharnier in de problematische verhouding tussen kunstenaar en politicus.

Theo Van Rompay